

ВТОРА МЕЃУНАРОДНА НАУЧНО АГРО-БИЗНИС КОНФЕРЕНЦИЈА „АГРО МАК 2026“
SECOND INTERNATIONAL SCIENTIFIC AGRI-BUSINESS CONFERENCE "AGRO MAK 2026"

„ЛОКАЛНИ РЕСУРСИ И ГЛОБАЛНИ ПРЕДИЗВИЦИ: ИНТЕГРИРАНИ ПРИСТАПИ КОН ОДРЖЛИВ РУРАЛЕН РАЗВОЈ ВО ЕРАТА НА
КЛИМАТСКИТЕ ПРОМЕНИ“
"LOCAL RESOURCES AND GLOBAL CHALLENGES: INTEGRATED APPROACHES TO SUSTAINABLE RURAL DEVELOPMENT IN THE
ERA OF CLIMATE CHANGE"

ВТОРА МЕЃУНАРОДНА НАУЧНА АГРО-БИЗНИС КОНФЕРЕНЦИЈА

„AGROMAK 2026“
02 - 04. април 2026.
Кумано РС. Македонија

ЗАКЛУЧОЦИ И ЗАВРШНО РЕЗИМЕ ОД КОНФЕРЕНЦИЈАТА „АГРОМАК 2026“

Втората меѓународна научна агробизнис конференција „АГРОМАК 2026“, одржана во Куманово, во организација на Комората на органски производители „КОП“, го потврди своето значење како релевантна научно-стручна и интердисциплинарна платформа за системско и аналитичко разгледување на предизвиците и можностите за одржлив рурален развој во услови на климатски промени и забрзана глобална трансформација на аграрниот сектор. Конференцијата обедини високо ниво на институционално, академско и стручно учество, вклучувајќи претставници на министерства, локална самоуправа, универзитети, научноистражувачки институции, стопанство и меѓународни организации, со што беше обезбеден мултидимензионален пристап кон анализираните теми.

Посебно значење на конференцијата ѝ даде присуството и активното учество на носители на јавни политики и претставници на извршната власт, меѓу кои Зоран Љутков, министер за култура и туризам, Дритон Сулејмани, заменик министер за образование и наука, како и Ивана Ѓорѓиевска, претседател на Советот на Општина Куманово.

Дополнителна тежина и научно-стручен кредибилитет на конференцијата ѝ дадоа истакнати учесници од регионот, меѓу кои особено се издвојуваат Мирослав Цимбаљевиќ, генерален директор на Директоратот за земјоделство при Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство на Република Црна Гора, како и Саша Степанов, претседател на Управниот одбор на Центарот ЦИНЕП од Белград.

Со своето учество, конференцијата дополнително ја збогатија академици, декани и професори од бројни факултети од регионот, како и претставници на други релевантни институции, со што јасно се потврди нејзиниот изразено меѓународен, интердисциплинарен и интеринституционален карактер.

Во рамки на интердисциплинарните сесии, тематските панели и стручните дискусии, беа идентификувани клучните структурни предизвици на современото земјоделство, кои се огледуваат во ограниченоста и деградацијата на природните ресурси (пред сè почвата и водата), намалувањето на биодиверзитетот, интензивирањето на негативните ефекти од климатските промени, како и недоволната искористеност на постојните производни и развојни капацитети. Во тој контекст, особено беше нагласена потребата од трансформација на земјоделските системи кон одржливи, еколошки засновани, ресурсно ефикасни и технолошки унапредени модели на производство, базирани на принципите на одговорно управување со природните ресурси.

Заклучено е дека за унапредување на конкурентноста на аграрниот сектор е неопходно:

- интензивирање на вложувањата во научно-истражувачка работа, иновации и трансфер на знаење;
- забрзување на процесот на дигитализација и примена на „паметни“ технологии во земјоделството;
- развој на климатски адаптивни и регенеративни производствени практики;
- обезбедување интегрирано управување со природните ресурси со зачувување на нивниот долгорочен потенцијал;
- зајакнување на локалните синџири на вредност и подобрување на пристапот до пазари;
- поттикнување на развојот на руралниот туризам како инструмент за економска диверзификација;
- јакнење на улогата на младите, жените и претприемништвото во руралните заедници;
- усогласување на националните политики со релевантните европски рамки и подобрување на пристапот до финансиски инструменти.

Врз основа на изнесените заклучоци, како и идентификуваните структурни предизвици и развојни потенцијали на аграрниот сектор, беше пристапено кон формулирање на конкретни, стратешки насочени и оперативно применливи препораки. Овие препораки имаат за цел да обезбедат јасни насоки за носителите на одлуки, унапредувајќи ги постојните политики и механизми за поддршка, и придонесувајќи кон поефикасен, одржлив и конкурентен развој на земјоделството и руралните подрачја.

ПРЕПОРАКИ ЗА МИНИСТЕРСТВА И РЕЛЕВАНТНИ ИНСТИТУЦИИ

1. Стратешка и институционална рамка

- Воспоставување интегриран национален модел на рурален развој кој ги поврзува земјоделството, туризмот, енергетиката и локалната економија, со јасно дефинирани инструменти за координација на политиките.
- Зајакнување на меѓуресурската координација (земјоделство, образование, екологија, туризам) како клучен предуслов за ефикасно функционирање на одржливите агросистеми.
- Формирање постојани советодавни тела (science-policy platform) со активно учество на академската заедница, стопанството и носителите на одлуки.

2. Наука, образование и иновации

- Зголемување на буџетските средства за аграрни истражувања, развој и иновации.
- Воспоставување ефикасни механизми за трансфер на знаење меѓу научните институции и земјоделската практика.
- Зајакнување на дуалното образование и модернизација на програмите на стручните училишта и факултетите во областа на аграрот.
- Поддршка на заеднички регионални и европски научноистражувачки проекти и мрежи.

3. Климатски паметно и одржливо земјоделство

- Развој на национална стратегија за климатски паметно земјоделство (CSA).
- Поттикнување на примена на регенеративни и органски практики, зачувување на почвата и водата и намалување на употребата на агрохемиски средства.

- Воспоставување системи за континуирано следење на квалитетот на природните ресурси.
- Зајакнување на адаптивниот капацитет на земјоделството на климатските промени.

4. Управување со природни ресурси

- Развој на интегрирани програми за рационално користење на земјиштето и водните ресурси.
- Активирање на неискористените земјоделски потенцијали со почитување на принципите на одржливост.
- Ограничување на неконтролираната урбанизација на плодното земјоделско земјиште.
- Поттикнување на агроеколошки системи и зачувување на биодиверзитетот.

5. Дигитализација и технолошки развој

- Поддршка на воведување прецизно земјоделство, IoT решенија и дигитални платформи за земјоделците.
- Развој на национални агродигитални системи за управување со податоци.
- Обезбедување субвенции и финансиски поттикнувања за модернизација на земјоделските стопанства.

6. Економија, пазар и финансии

- Зајакнување на локалните синџири на снабдување и развој на кратки канали на продажба.
- Поттикнување брендирање, сертификација и промоција на локални производи.
- Олеснување на пристапот до ЕУ фондови, инвестициски програми и зелени финансиски инструменти.
- Развој на специјализирани финансиски инструменти за поддршка на мали и средни производители.

7. Рурален туризам и диверзификација на економијата

- Развој на стратегии за агротуризам, гастротуризам, етно и културен туризам.
- Интегрирање на земјоделството во туристичката понуда како клучен елемент на локалниот развој.
- Поддршка на локалните заедници во креирање автентични туристички производи.

8. Социјална димензија – млади, жени и претприемништво

- Воведување таргетирани програми за поддршка на млади земјоделци, жени и стартап иницијативи во агробизнисот.
- Поттикнување на враќањето на младите во руралните средини преку економски, образовни и социјални мерки.

9. Управување и партиципативни политики

- Унапредување на инклузивни модели на управување со активно учество на сите релевантни актери.
- Воспоставување механизми за континуиран дијалог, евалуација и следење на ефектите од јавните политики.

10. Регионална и меѓународна соработка

- Интензивирање на соработката со земјите од регионот и Европската Унија.
- Поддршка на заеднички истражувачки проекти, размена на знаење и мобилност на истражувачи и студенти.

11. Институционална поддршка и одржливост на научни конференции

- Препорачливо е надлежните министерства и релевантните државни институции да го препознаат стратешкото значење на меѓународната научна агробизнис конференција „АГРОМАК“ како платформа што веќе втора година по ред ги надминува националните рамки и обединува релевантни научници, истражувачи и експерти од регионот и пошироко.
- Неопходно е да се обезбеди континуирана институционална, стручна и финансиска поддршка, како и активно учество на претставници на министерствата во програмската и советодавната рамка на конференцијата.
- Се препорачува воспоставување модел на кофинансирање и партнерска соработка со цел зачувување и унапредување на меѓународниот карактер, научниот кредибилитет и практичното влијание на конференцијата.
- Поддршката на вакви иницијативи придонесува за јакнење на научната дипломатија, регионалната соработка и позиционирање на државата како релевантен актер во областа на одржливиот развој.

ЗАКЛУЧНА НАПОМЕНА

Препораките од конференцијата „АГРОМАК 2026“ јасно укажуваат дека е неопходен системски, интердисциплинарен и институционално координиран пристап кон развојот на земјоделството и руралните подрачја, базиран на научно засновани политики и интегрирано управување со ресурсите.

Посебно е нагласено дека трансформацијата на аграрниот сектор мора да се темели на:

- наука и иновации;
- одговорно и одржливо управување со природните ресурси;
- дигитална и зелена транзиција;
- силна и континуирана соработка помеѓу државата, академската заедница и стопанството.

Овие препораки претставуваат релевантна и применлива основа за креирање јавни политики и стратешки документи, со цел изградба на одржлив, отпорен и конкурентен аграрен систем во Северна Македонија.

Конференцијата дополнително го истакна стратешкото значење на поврзувањето на образованието, науката и стопанството како клучен предуслов за одржлив развој, при што беше потенцирана улогата на образовните политики во создавање висококвалификуван кадар, како и значењето на дуалното образование и практично ориентираните студиски програми.

Научните трудови и дискусии презентирани на конференцијата го потврдија високиот потенцијал за развој на заеднички регионални и меѓународни проекти, особено во областите на управување со природни ресурси, безбедност на храна, одржлива енергија и социоекономски развој на руралните подрачја. Истовремено, беше утврдена потребата од

понатамошно зајакнување на институционалната соработка, вмрежувањето и трансферот на знаење.

Учесниците се согласија дека резултатите и препораките претставуваат релевантна основа за креирање јавни политики и стратешки документи во областа на земјоделството, руралниот развој и туризмот, и дека нивната имплементација може значително да придонесе за зголемување на отпорноста на аграрниот сектор, унапредување на одржливиот економски развој и подобрување на квалитетот на живот во руралните средини.

Конференцијата „АГРОМАК 2026“ ја потврди својата улога како клучен регионален форум за интеграција на научните сознанија, јавните политики и практичните решенија, со јасна цел – изградба на конкурентни, иновативни и долгорочно одржливи рурални системи.

Претседател на Организациониот одбор
Драган Цветковиќ

Претседател на Научниот одбор
Проф. д-р Саша Степанов